Hipolit **Cegielski**

Poznaniacy i poznanianki, poznaj ich!

materiały edukacyjne do nauki języka polskiego jako drugiego

A2/B1

Seria „Poznaniacy i poznanianki, poznaj ich!" powstała w ramach projektu „Witaj w Poznaniu"

Tytuł: Poznaniacy i poznaniaki, poznaj ich! – materiały edukacyjne do nauki języka polskiego jako drugiego
Copyright: Poznańskie Centrum Dziedzictwa
Teksty i koncepcja merytoryczna: Julia Karczewska
Projekt graficzny i ilustracje: Lucyna Kaczmarkiewicz
Produkcja: Anna Mieszała
ISBN 978-83-62415-60-1 (całość)
ISBN 978-83-62415-61-8 (cz.1)
Wydawca: Poznańskie Centrum Dziedzictwa, ul. Gdańska 2, 61-123 Poznań
www.bramapoznania.pl, www.pcd.poznan.pl

Realizator: Poznańskie Centrum Dziedzictwa, POZnań
Partner: MIP Migrant Info Point
Patroni: ODN Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, Fundacja Wspierania Kultury i Języka Polskiego im. M. Reja

data urodzenia:
6 stycznia 1813 r.

data śmierci:
30 listopada 1868 r.

HIPOLIT CEGIELSKI

ZADANIE 1

Przeczytaj tekst.

1 Wiek XIX to epoka maszyny parowej. Rozpoczęto wówczas produkcję lokomobili i parowozów. Poznań odegrał w tej przemianie cywilizacyjnej dużą rolę. W naszym mieście powstała fabryka, która produkowała te nowoczesne maszyny. Założył ją Hipolit Cegielski. Był on najsłynniejszym poznańskim przemysłowcem i jednym z najwybitniejszych Wielkopolan.

2 Urodził się w Ławkach koło Trzemeszna. Uczył się w Gimnazjum św. Marii Magdaleny w Poznaniu. Był wybitnie uzdolniony w dziedzinie języków obcych i matematyki. Po powrocie z Berlina, gdzie studiował literaturę i językoznawstwo, został nauczycielem w tej szkole. Uczył w niej łaciny, greki, języka polskiego.

3 W XIX wieku Polska nie była wolnym krajem. Jej zachodnia część wchodziła w skład Prus. W 1846 r. w Wielkopolsce przygotowywano powstanie. W spisek zaangażowali się także uczniowie Gimnazjum św. Marii Magdaleny. Hipolit Cegielski i inni nauczyciele dostali polecenie przeszukania mieszkań swoich uczniów. Ich zadaniem było odnalezienie broni. Hipolit Cegielski odmówił wykonania tego zadania. Powiedział, że jest Polakiem, nauczycielem i nie może tego zrobić. Dodał, że musi odmówić ze względu na uczniów i społeczeństwo polskie. Z tego powodu stracił pracę w szkole.

4 We wrześniu 1846 r. otworzył w Bazarze* sklep z produktami żelaznymi. Była to zaskakująca decyzja, ponieważ w tamtym czasie handlem zajmowali się mieszczanie pochodzenia żydowskiego lub niemieckiego. Na początku swej działalności sprowadzał do sklepu narzędzia z zagranicy.

5 Kilka lat później otworzył również warsztat, w którym naprawiano narzędzia rolnicze. Następnym etapem było otwarcie fabryki maszyn i narzędzi rolniczych. Produkowano w niej także urządzenia do produkcji mąki, oleju, przesyłania wody i gazu. Po 10 latach w fabryce wytwarzano osiemdziesiąt różnych maszyn i narzędzi. Pracę znalazło w niej wielu rzemieślników: kowale, ślusarze, brukarze, szklarze. W 1860 r. rozpoczęła się produkcja lokomobili.

*Słynny poznański hotel. Adres: ul. Paderewskiego 8 / al. Marcinkowskiego 10.

6 Hipolit Cegielski to także twórca nowoczesnego dziennikarstwa. Był wydawcą i redaktorem naczelnym „Gazety Polskiej" – pierwszego niezależnego dziennika. Sam również pisał artykuły do tej gazety. Jest także autorem książek poświęconych literaturze („Nauka poezji"), technice („Narzędzia i machiny rolnicze") i podręcznika gramatyki greckiej.

7 Przy ulicy 28 Czerwca 1956 r. do dziś znajduje się fabryka, która kontynuuje działalność Hipolita Cegielskiego. Na stronie internetowej fabryki czytamy: „(...) to rozpoznawalna na całym świecie marka. Produkty wytwarzane w fabryce pozwalały zmieniać świat, dawać rozwiązania, ułatwiać życie w wielu obszarach." Poznaniacy nazywają tę fabrykę „Cegielski". Są dumni, że to właśnie w ich mieście znajduje się jedna z najstarszych i najsłynniejszych polskich firm.

ZADANIE 2

Wpisz numer akapitu tekstu z Zadania 1.
Hipolit Cegielski został opisany jako:

kupiec *akapit* ***4***
Informacja z tekstu: ***Sprowadzał do sklepu narzędzia z zagranicy.***

językoznawca *akapit* ___
Informacja z tekstu: _____

dziennikarz *akapit* ___
Informacja z tekstu: _____

nauczyciel *akapit* ___
Informacja z tekstu: _____

przemysłowiec *akapit* ___
Informacja z tekstu: _____

student *akapit* ___
Informacja z tekstu: _____

patriota *akapit* ___
Informacja z tekstu: _____

miłośnik literatury *akapit* ___
Informacja z tekstu: _____

wydawca *akapit* ___
Informacja z tekstu: _____

redaktor naczelny *akapit* ___
Informacja z tekstu: _____

fabrykant *akapit* ___
Informacja z tekstu: _____

ZADANIE 3

Hipolit Cegielski odniósł wielki sukces. Pomógł mu w tym jego silny charakter. Połącz cechę charakteru z definicją.

wytrwałość	cecha osoby, która dużo i chętnie pracuje
sumienność	cecha osoby, która potrafi przezwyciężyć strach
pracowitość	konsekwentne dążenie do celu
kreatywność	**staranne wykonywanie obowiązków**
odwaga	cecha osoby, która ma oryginalne pomysły

ZADANIE 4

Opisz Hipolita Cegielskiego. Wykorzystaj cechy z Zadania 3.

a. Hipolit Cegielski był ***wytrwały***, bo nigdy się nie poddawał.
b. Hipolit Cegielski był _____, bo zawsze dobrze wykonywał swoją pracę.
c. Hipolit Cegielski był _____, bo bardzo angażował się w to, co robił.
d. Hipolit Cegielski był _____, bo kiedy stracił pracę w szkole – otworzył sklep.
e. Hipolit Cegielski był _____, bo odmówił wykonania polecenia.

ZADANIE 5

Osobę, która jest wszechstronnie uzdolniona, posiada wiedzę z różnych dziedzin, nazywamy *człowiekiem renesansu*. Czy uważasz, że tak można nazwać Hipolita Cegielskiego? Dlaczego?

❋ ZADANIE 6

Hipolit Cegielski realizował swoje plany w kilku etapach. Najpierw otworzył sklep, potem warsztat, a na końcu fabrykę. W każdym z tych miejsc zajmowano się czymś innym. Przyporządkuj czasowniki do miejsc.

sprzedawać ~~*odnawiać*~~ *naprawiać* *konstruować* *kupować* *produkować* *reperować* *płacić*

sklep	warsztat	fabryka
	odnawiać	

❋ ZADANIE 7

W tekście w Zadaniu 1. pojawiły się nazwy zawodów. Znajdź je. Uzupełnij luki.

a. ***Kowal*** zajmuje się wyrabianiem przedmiotów z metalu.

b. Jeśli zbiła się szyba, nową zamówimy u _____.

c. _____ zajmuje się budowaniem dróg i chodników.

d. _____ to rzemieślnik, który naprawi zepsuty zamek w drzwiach.

Każdy z nich jest **rzemieślnikiem**. To znaczy, że wytwarza coś za pomocą pracy rąk.

❋ ZADANIE 8

XIX wiek to czas, w którym ludzkość dokonała wielkiego postępu. Stało się to dzięki licznym wynalazkom. Znajdź 9 słów i dowiedz się jakie to wynalazki.

mikrofon
rower
samochód
żarówka
telefon
bateria
dynamit
lokomotywa
długopis

L K O D Ł U G O P I S K L O P L
H C E R O W E R K J U I B E D J
C Z E S L O K O M O T Y W A T H
A D Y N A M I T W I U K O P E
D A S T E L E F O N O K O P E W
E C S A M O C H Ó D E R O I S
U B A T E R I A P E R U C Y P Z
C H O P E M I K R O F O N I E O
P K O R A Ż A R Ó W K A K O P N

ZADANIE 9

Jak myślisz, jakie wynalazki powstaną w XXI wieku?

ZADANIE 10

Czy znasz słownictwo związane z pociągiem? Uzupełnij krzyżówkę.

1. Pociąg, którym jadą ludzie.
2. Na nim pasażerowie czekają na swój pociąg.
3. Tam kupisz bilet.
4. Wydzielona część wagonu, w której siedzą pasażerowie.
5. Ciągnie cały pociąg.
6. Część pociągu, która służy do przewożenia ludzi lub towaru.
7. Pociąg, którym przewozi się węgiel.
8. Miejsce, w którym odbywa się ruch pasażerów i pociągów.
9. Musisz go kupić, jeśli chcesz jechać pociągiem.
10. Zawód, który daje prawo do prowadzenia pociągu.

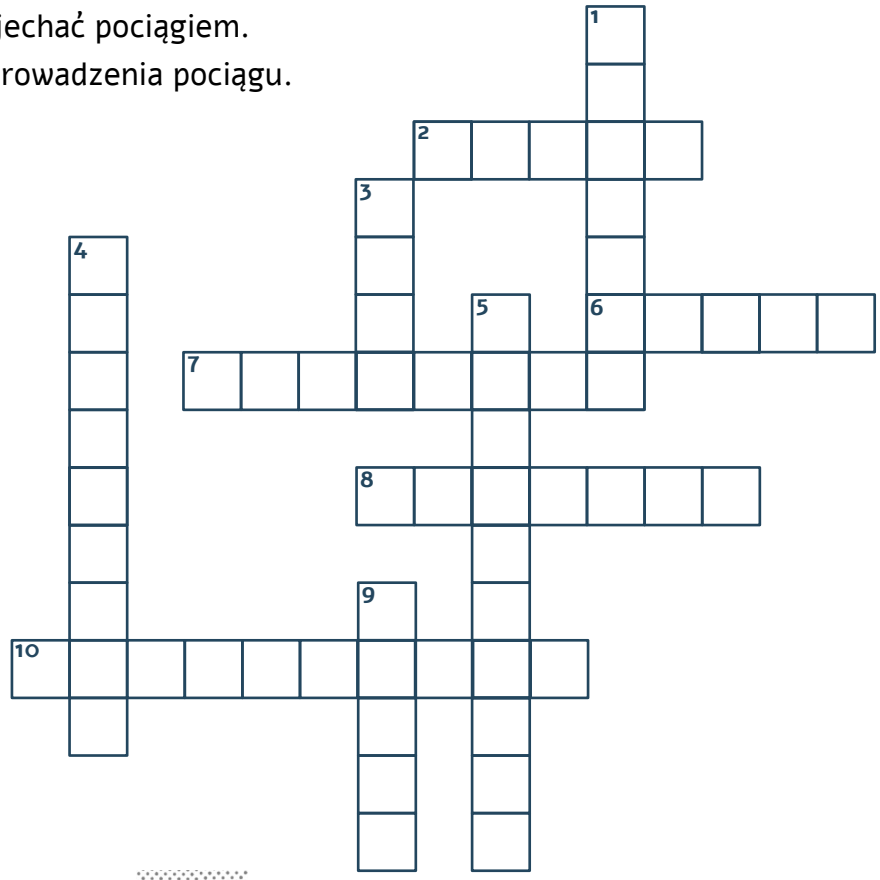

ZADANIE 11

W języku polskim do tworzenia nazw zawodów służą formanty: -arz, -ak, -nik, -owiec, -ista. Utwórz nazwy zawodów.

stol*arz*
cukier_____
blach_____
mecha_____
ratow_____
rol_____
kuch_____
program_____
ryb_____

praw_____
bank_____
dek_____
ekonom_____
dziennik_____
maszyn_____
mur_____
lek_____

-ak
-ista
-owiec
-nik
-arz

Wypisz z tej grupy zawody rzemieślnicze:

a. *stolarz* – wytwarza przedmioty z drewna
b. _____ – buduje ściany z kamienia lub cegły
c. _____ – przyrządza potrawy
d. _____ – wytwarza przedmioty z blachy
e. _____ – naprawia dachy
f. _____ – wypieka torty
g. _____ – naprawia maszyny

ZADANIE 12

Jaki zawód chciałbyś/chciałabyś wykonywać w przyszłości? Dlaczego?

_____
_____
_____
_____
_____

ZADANIE 13

W języku polskim jest wiele związków frazeologicznych i przysłów, którymi można opisać pracę. Dopasuj do nich znaczenie.

1.	mrówcza praca		bez pracy nie można osiągnąć swojego celu
2.	syzyfowa praca	*1.*	długa i męcząca praca
3.	jaka praca, taka płaca		zapłata za pracę jest tak duża, jak wysiłek, który się w nią wkłada
4.	pracowity jak pszczoła		praca bez końca, bez efektów
5.	bez pracy nie ma kołaczy		praca, która wymaga dużej cierpliwości
6.	benedyktyńska praca		ktoś, kto lubi pracować

ZADANIE 14

Uzupełnij zdania, korzystając z tabeli z Zadania 13.

a. Bardzo się zmęczyliśmy. To była naprawdę ***mrówcza praca***.
b. Składanie modelu tego samolotu to była _____.
c. Nauczyciel powiedział „_____” i wstawił mi ocenę dopuszczającą.
d. Mama uważa, że sprzątanie mojego pokoju to _____.
e. Nie osiągniesz sukcesu, jeśli nie będziesz ciężko pracować – powiedziała nauczycielka. – Pamiętaj: _____ – dodała.
f. Podziwiam mojego kolegę, bo jest _____.

ZADANIE 15

Chiński filozof Konfucjusz uważał, że kto lubi swoją pracę, ten nigdy nie jest zmęczony. Jak rozumiesz to stwierdzenie? Czy się z nim zgadzasz? Dlaczego?

ZADANIE 16

Posłuchaj nagrania i uzupełnij tekst wyrazami z ramki.

Plac	*pierwszych*	*Grudnia*	*pracy*	*Fabryki*	*Maja*	*pierwszej*	*ona*
~~*historyczne*~~	*Poznańskim*	*Lutego*	*Placu*	*fabryka*	*dzień*	*nazwa*	

W Poznaniu znajduje się kilka ulic, które upamiętniają ważne wydarzenia ***historyczne***. _____ Wolności z Placem Cyryla Ratajskiego łączy ulica 3 _____. Co roku dla Polaków jest to dzień wolny od _____. Tego dnia w Polsce uroczyście świętuje się rocznicę uchwalenia _____ polskiej konstytucji. Została _____ ustanowiona w 1791 r.

_____ – popularnie zwana „Cegielski" – znajduje się przy ulicy 28 Czerwca 1956 r. Nazwa ulicy upamiętnia jeden z _____ strajków w komunistycznej Polsce. Zorganizowali go poznaniacy – pracownicy i pracownice _____. To wydarzenie nazywamy _____ Czerwcem.

Ulica 27 _____ znajduje się w samym centrum miasta. Jej _____ upamiętnia dzień wybuchu powstania wielkopolskiego w 1918 r. Ulica biegnie wzdłuż _____ Wolności do Okrąglaka – charakterystycznego budynku w kształcie walca.

Ulica 23 _____ łączy Plac Wielkopolski z Placem Cyryla Ratajskiego. Upamiętnia ona _____ wyzwolenia Poznania spod okupacji niemieckiej w 1945 r.

ZADANIE 17

W kalendarzu znajduje się kilka dni, które są w Polsce wolne od pracy. Połącz datę z nazwą święta.

1.01	Dzień Wszystkich Świętych
6.01	Narodowe Święto Niepodległości
1.05	***Nowy Rok***
1.11	pierwszy dzień Bożego Narodzenia
11.11	Święto Trzech Króli
25.12	drugi dzień Bożego Narodzenia
26.12	Święto Pracy

ZADANIE 18

Na podstawie tekstu z Zadania 1. zaznacz właściwą odpowiedź i dodaj przykład.

	piszemy wielką literą	piszemy małą literą	przykład z tekstu
Nazwy krajów			
Nazwy miast			
Nazwy mieszkańców krajów			
Nazwy mieszkańców miast			
Przymiotniki utworzone od nazw krajów			
Przymiotniki utworzone od nazw miast			

ZADANIE 19

W języku polskim możemy zapisać datę za pomocą słów. Cyfrę odczytujemy jako liczebnik porządkowy. Nazwa miesiąca powinna być w dopełniaczu. Zapisz daty słownie.

1.01 _____

23.02 *dwudziesty trzeci lutego*

2.03 _____

13.04 _____

3.05 *trzeci maja*

28.06 *dwudziesty ósmy czerwca*

4.07 _____

5.08 _____

6.09 _____

30.10 _____

11.11 _____

27.12 *dwudziesty siódmy grudnia*

ZADANIE 20

Każdego dnia przypada jakieś święto, specjalna okazja. Niektóre z nich przypominają nam o ważnych sprawach. Są wśród nich też święta bardzo nietypowe i zabawne. Nie są to dni wolne od pracy.

Napisz, w jaki sposób możesz je celebrować.

13.01 Dzień Sprzątania Biurka

Tego dnia ***posprzątam swoje biurko.***

21.02 Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego

Tego dnia _____

1.03 Międzynarodowy Dzień Przytulania Bibliotekarza

Tego dnia _____

12.04 Dzień Czystych Okien

Tego dnia _____

26.05 Dzień Matki

Tego dnia _____

23.06 Dzień Ojca

Tego dnia _____

7.07 Światowy Dzień Czekolady

Tego dnia _____

21.08 Światowy Dzień Optymisty

Tego dnia _____

15.09 Międzynarodowy Dzień Kropki

Tego dnia _____

1.10 Międzynarodowy Dzień Wegetarianizmu

Tego dnia _____

28.11 Dzień bez Zakupów

Tego dnia _____

28.12 Międzynarodowy Dzień Pocałunku

Tego dnia _____

Bibliografia [dostęp online: 16.11.2020]:

Bojarski L., *Ceglorz zawsze stawiał na jakość*, „Gazeta Wyborcza", 03.11.2009, online: https://poznan.wyborcza.pl/poznan/1,36001,7218227,Ceglorz_zawsze_stawial_na_jakosc.html

Bojarski P., *Jako Polak i nauczyciel muszę odmówić...,* „Gazeta Wyborcza", 17.10.2013, online: https://poznan.wyborcza.pl/poznan/1,36001,14791137,Jako_Polak_i_nauczyciel_musze_odmowic___.html

Janicki T., *Hipolit Cegielski – Jego życie i dzieło*, online: https://www.thc.org.pl/PL-H64/hipolit-cegielski-jego-zycie-i-dzielo.html

Juchowski P., *Hipolit Cegielski – humanista, który został przemysłowcem. Kim był i czego dokonał?*, online: https://fabrykiwpolsce.pl/hipolit-cegielski-humanista-ktory-zostal-przemyslowcem-kim-byl-i-czego-dokonal/

Kubiak J., *Poezja i maszyny. Hipolit Cegielski 1813-1868*, cz. I, II, „Poznańskie Archiwum Historii Mówionej", online: http://historiamowiona.poznan.pl/mediateka/poezja-i-maszyny-hipolit-cegielski-1813-1868-cz-1/, http://historiamowiona.poznan.pl/mediateka/poezja-i-maszyny-hipolit-cegielski-1813-1868-cz-2/

Poznański P., *Wycieczka z „Gazetą" – Cegielski*, „Gazeta Wyborcza", 30.03.2003, online: https://poznan.wyborcza.pl/poznan/1,36001,1399193.html

Bez kompromisów! Julia Woykowska w XIX-wiecznym Poznaniu http://onepoznan.pl/dzikhi-bit-wywiad-z-lucyna-marzec/

Julia Woykowska. Kim była? I dlaczego budziła oburzenie poznańskich mieszczan? https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,23544441,julia-woykowska-kim-byla-i-dlaczego-budzila-oburzenie-poznanskich.html

Konfucjusz https://pl.wikiquote.org/wiki/Konfucjusz

Najważniejsze wynalazki XIX wieku https://webprojektor.pl/najwazniejsze-wynalazki-xix-wieku/

Witamy w świecie H. Cegielski – Poznań S.A. https://www.hcp.eu/pl/historia